

EL LLENGUATGE

Un ens autònom

«Planera i senzillament: s'havia convertit en un rodamón, en un bohemí, en un *ens autònom* dins l'allau de persones dites civilitzades perquè tenen casa pròpia o van a lloguer, perquè treballen pel seu compte o fan treballar a compte seu...»

Aquest breu fragment —el subratllat és nostre— pertany a la coneguda narració «Lenín», datada el 1942, de Víctor Català, que forma part del recull *Vida mòlta*. Fa quaranta anys, doncs, l'escriptora empordanesa ja feia servir l'expressió *ens autònom*, amb la qual, però, no designava una comunitat, una institució o un organisme públic, sinó, més simplement, un pobre rodamón, un pòtol de barraca, és a dir, un ésser humà marginat de la societat. I no vacil·lariem a dir que la usava, aquesta expressió, amb més propietat que no pas els qui avui la fan servir, sembla que amb molta complaença, o obeint a qui sap quines raons poc clares, en el llenguatge polític i administratiu. Efectivament, el Diccionari Fabra defineix la forma substantiva *ens* —com se sap, hi ha una forma pronominal que hi coincideix gràficament— proposant-la com a simple sinònim de *ésser*, és a dir, de *home* o *persona*. I la Gran Enciclopèdia Catalana no fa altre que afegir-hi una explicació pròpia del caràcter d'aquesta obra, és a dir, enciclopèdica, més concretament sobre els conceptes relacionats amb aquest mot i pertanyents al camp de la filosofia. No sembla, per tant, gaire adequat l'ús que actualment es fa d'aquest mot, quan es parla de *l'ens autònom* o de *l'ens autonòmic* o quan substitueix d'altres substantius amb un valor ben precís i definit. No sembla, en tot cas, necessari ni avantatjós, almenys ner part dels qui

no han tingut la iniciativa de posar en circulació aquestes expressions sinó que actuen per simple reflex, si tant es vol, per mimetisme, i es llimiten a repetir, obeint a la llei del mínim esforç, la fraseologia encunyada per altri. Com que en aquest terreny hem vist ja tantes prestidigitacions —canviant el mot, i es desvirtua la idea— sempre estem disposats a veure en l'ús de certs mots intencions poc netes. No sempre som capaços de discernir amb quin significat exacte és usada aquesta forma *ens* —suposant que ho sigui realment amb un significat exacte— però no hi ha dubte que molt sovint no és sinó una mera forma substantiva de noms com *institució*, *organisme* o *corporació*.

Albert Jané